

VERKSAMHETSHANDBOK

Fastställt av
Ann-Kristin Karlsson

Dokumentansvarig
Ann-Kristin Karlsson

Datum
25-

Plan mot diskriminering och kränkande behandling - Hagbyskolan

Hagbyskolan F-6 och fritidshem

2025

Inledning

På Hagbyskolan ska alla elever känna sig trygga. Alla elever ska behandlas med respekt oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, kön, könsöverskridande uttryck eller identitet, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Skolan ska arbeta för att främja demokrati, mänskliga rättigheter och allas lika värde. Skolan ska arbeta främjande och förebyggande för att förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. All personal ansvarar för att möta alla som kommer till Hagbyskolan med värme och respekt och att se varje individ som olik och unik utifrån sina förutsättningar.

Utbildningen ska enligt skollagen och läroplanerna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Det främjande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att bidra till en skolmiljö där alla elever känner sig trygga och utvecklas. Skolans värdegrund ska genomsyra verksamheten. Värdegrunden kan ses som summan av de val, överenskommelser och handlingar som elever och personal manifesterar i skolan. Värdegrund genomsyrar verksamheten först när vi medvetet väljer och agerar på ett sätt som främjar elevers lika rättigheter och möjligheter i skolan.

Ett sammanhållet uppdrag

Arbetet med skolans värdegrund kan beskrivas med hjälp av perspektiven om, genom och för. Elever utvecklar i arbetet med värdegrunden kunskaper om mänskliga rättigheter och demokrati. Värdegrundsarbetet sker också genom exempelvis de demokratiska arbetsformer och positiva arbetsklimat som ska råda i verksamheterna. I detta arbete utvecklar elever förmågor som behövs för att aktivt kunna verka i ett demokratiskt samhälle. Perspektiven möjliggör en helhetssyn som bidrar till att värdegrunden integreras i kunskapsmålen.

Utdrag ur läroplanerna: ”Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Skolan ska präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa. Skolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling. Arbetet måste därför ske i samarbete med hemmen. Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället.”¹

Normer, normmedvetenhet och normkritik

Normkritiska perspektiv kan vara ett stöd och ge personal konkreta verktyg. Ett normkritiskt arbete berör hela det pedagogiska uppdraget och kan vara en grund för att uppfylla målen i läroplanen. Förutom att ge stöd i det dagliga pedagogiska arbetet och hjälpa till att uppfylla skolans demokratiuppdrag kan normmedvetenhet också hjälpa till att förebygga kränkningar. I rapporter² fastslås att det som ligger till grund för att diskriminering och kränkande behandling uppstår inom skolan är normer. Normer riskerar att bidra till förtryck och upprepan av maktstrukturer som leder till exkludering, diskriminering och kränkande behandling (Skolverket 2009:88, Ungdomsstyrelsen 2013:13)

¹ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Reviderad 2017),

² Se artikel, *Normer, normmedvetenhet och normkritik*, Emilia Åkesson, Amphi Produktion / *Förskolan/ skolans värdegrund – Grundskola och gymnasieskola/Modul: Främja likabehandling/ Del 5*

Definitioner

Diskriminering som innebär att en elev *missgynnas* av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna; kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. **Indirekt diskriminering:** att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer utifrån diskrimineringsgrunderna, såvida det inte har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga/nödvändiga för att uppnå syftet. I verksamheten är det huvudmannen eller personal som kan göra sig skyldig till diskriminering då diskriminering förutsätter någon form av makt hos den som utför handlingen. **Trakasserier** som innebär ett uppträdande som *kränker någons värdighet* och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. **Kränkande behandling** är uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet.

I Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling finns följande beskrivning: *Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet. Trakasserier och kränkande behandling kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, rykesspridning, förlöjligande eller fysiskt våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller bota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.*

Vem avgör vad som är kränkande?

- Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat.
- Det är eleven som upplever sig utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat och kränkande.
- För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig. Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande.
- Om det inte är uppenbart att ett beteende är kränkande så måste eleven klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet. Eleven kan också ta hjälp av personalen i verksamheten.

Styrdokument

- Skollag (2010:800), 6 kap
- Diskrimineringslag (2008:567)
- Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling
- Läroplan för grundskola, förskoleklass och fritidshem -11, reviderad -17

Styrdokumentet påverkas av svensk och internationell rätt samt överenskomelser som FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Europakonventionen, FN:s konventioner om barnets rättigheter, medborgerliga och politiska rättigheter och avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Principen ur Barnkonventionen om barnets bästa och barnets rätt att uttrycka åsikter i frågor som rör barnet finns t. ex med som utgångspunkt i skollagen.

Plan mot kränkande behandling

Kartläggning

- Kommungemensam enkät
- Organiserade samtal med elever och personal
- Dokumentation från fall av kränkande behandling
- Personalens observationer

Nulägesanalys

Svaren från den kommungemensamma enkäten visar att 93% av eleverna i årskurs F-3 och 89% av eleverna i årskurs 4-6 känner sig trygga i skolan. Andelen elever som uppger att det är studiero på lektionerna är i F-3 44% och i 4-6 40%. 93-95% av Hagbyskolans elever uppger att eleverna på skolan bemöter varandra bra. På frågan om eleverna kan vara sig själva i skolan svarar 92% av F-3 att de kan det och 74% av 4-6. 90% av eleverna i F-3 och 81% i 4-6 uppger att de är nöjda med sin skola. Den upplevda tryggheten på fritidshemmen är 93%, trivsel 88%. 83% är nöjda med sitt fritidshem.

Mål för 2025

- Att eleverna upplever trygghet och studiero i skolan.
- Att alla bemöter varandra med respekt och använder ett vårdat språk.
- Att alla följer skolans gemensamma regler.
- Att tryggheten på rasterna ökar.

Främjande (för likabehandling) och förebyggande arbete (mot diskriminering och kränkande behandling)

Planen mot diskriminering och kränkande behandling aktualiseras för barn och elever, personal samt vårdnadshavare. Nödvändiga uppdateringar och justeringar görs i planen. En gång/ termin diskuteras planen samt normer och värden på APT-träff.

Ansvar: Rektor och EHT

Plan mot diskriminering och kränkande behandling ska hänga i varje klassrum samt ligga på driven.

Ansvar: Klasslärare/Mentor, Rektor

Diskussioner om vad kränkande behandling är med personal, elever och vårdnadshavare.

Ansvar: Rektor

Hagbyskolan strävar efter och arbetar för att skapa lugna och trygga lärandemiljöer, där varje barn och elev får växa och utvecklas. Detta genom bland annat lektionsstruktur, tydliga mål och rutiner, samsyn och möblering.

Ansvar: Ledning och all personal

Som en naturlig del av undervisningen samtalar elever, lärare och fritidspedagoger tillsammans om normer och värden, t ex UR: Ugglan och kompisproblemet, värderingsövningar, veckans mål/utvärdering.

Ansvar: Lärare och fritidspedagoger

Trivseregler diskuteras i klassråd, elevråd och arbetslag innan nya beslut fattas.

Ansvar: All skolpersonal

Elevrådet träffas 3 gånger per termin. Inför elevråd hålls klassråd. Elevrådet har som stående punkt att diskutera frågor som rör plan mot diskriminering och kränkande behandling/ arbetsmiljö.

Ansvar: Klasslärare, Rektor

Rundvandring i början av läsåret för att öka tryggheten på skolans område för förskoleklass och årskurs 1.

Ansvar: Klasslärare, fritidspedagoger

Tillsammansdagen. Under dagen möts elever i åldersblandade grupper för att på olika sätt arbeta för att skapa trygghet och gemenskap. Dagen sker i samband med alla hjärtans dag. Denna dag ska planeras tillsammans med elever.

Ansvar: Lärare, fritidspedagoger

Övergången mellan förskola och förskoleklass, samt mellan förskoleklass och år 1, underlättas genom inskolning under vårterminen.

Ansvar: Förskolepedagoger, klasslärare

Arbete med årkurs 6 inför övergången till årskurs 7.

Ansvar: kurator

Rastvärdar finns ute på varje rast. Antalet varierar beroende på hur många elever som har rast. Rastvärdarna ska ha särskild uppsikt över platser som upplevs som otrygga. Rastvärdarna bär gul väst.

Ansvar: Rektor, lärare och fritidspedagoger.

Basgruppsrast, klassvis, för att elever i årskurs 1-6 ska umgås med olika personer, lära sig att kompromissa samt för att öka tryggheten genom vetskap om att man har någon att vara med.

Ansvar: Lärare

Styrda rastaktiviteter flera gånger i veckan.

Ansvar: fritidspedagog

Kurator håller i lektioner om bland annat vänskap och kränkande behandling för årskurs 2, 3 och 4. Vid behov även i andra klasser.

Ansvar: Kurator

Arbeta med fadderverksamhet med kontinuerliga träffar.

Ansvar: Lärare

Hälsosamtal genomförs i förskoleklass, årskurs 2 och 4.

Ansvar: skolsköterska

Trivselsamtal genomförs i årskurs 3 och 6.

Ansvar: kurator

Åtgärder vid akuta händelser

Vid misstanke om kränkande behandling och/eller trakasserier mellan elev och elev.

1. Den som får kännedom om en händelse informerar klasslärare och rektor. Händelsen dokumenteras i det digitala systemet Drafit.
2. Vårdnadshavare informeras så snart som möjligt, helst samma dag.
3. Om händelsen bedöms som kränkande behandling eller trakasserier påbörjas utredning.
4. Åtgärder vidtas utifrån vad som framkommit under utredningen.
5. Uppföljningssamtal med alla inblandade.
6. Om kränkningarna inte upphör beslutar rektor om fortsatta åtgärder.

Vid misstanke om kränkande behandling mellan vuxen och elev.

1. Den som får kännedom om händelsen informerar rektorn.
2. Rektor påbörjar utredning.

Plan mot diskriminering

Undersökning

Följande metoder har använts för att undersöka risker för diskriminering:

- Kommungemensam enkät

Analys

Enkätsvaren visar att ca 5% av lågstadiееleverna och ca 15% av mellanstadiееleverna inte anser att lärarna behandlar alla elever lika oavsett om de är flickor, pojkar eller har annan könstillhörighet.

Åtgärder

Följande åtgärder ska vi arbeta med för att förebygga diskriminering samt främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever.

- Hagbyskolan arbetar för elevernas lika möjligheter oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller sexuell läggning. Verksamheten ska präglas av öppenhet och respekt inför skillnader i människors levnadssätt. Detta görs genom att lyfta in olika perspektiv i undervisningen och att ha en öppen dialog med eleverna.
- Klasslärare förklarar och diskuterar begreppen diskriminering, trakasserier och kränkande behandling med eleverna.
- Skolans elevhälsoteam är hbtqi certifierad.

Åtgärder vid akuta händelser

Vid misstanke om diskriminering.

1. Personal som får kännedom om diskriminering informerar rektorn.
2. Rektor påbörjar utredning.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering av Plan mot diskriminering och kränkande behandling sker under vårterminen. Planen revideras årligen.

Ansvar: Rektor och elevhälsateamet